

רקע היסטורי / ביוגרפי – האישי הוא הפוליטי

בשנת 1900 נוסד בארגנטינה הארגון הפמיניסטי הראשון, שנקרא "המועצה הלאומית של הנשים". הארגון איגד פמיניסטיות בעלות אידיאולוגיות שונות ושאף לאחד את הנשים מכל מגזרי החברה במטרה להעלות לסדר היום הלאומי את קיפוחן ולפעול למען זכויותיהן. אולם, כבר במפגש הייסוד של הארגון, נתגלו ניגודים מהותיים בין המייסדות, ובמיוחד כאלה שמקורם הבדלים במעמד הסוציו-אקונומי של המשתתפות. ההבדלים הללו, יצרו מחסומים שלמקימות הארגון היה קשה מאד להתגבר עליהם. למרות שמרבית הפמיניסטיות הסכימו על הצורך ברפורמה מקיפה של מעמד הנשים בארגנטינה ועל הצורך לתת להן זכויות יסוד כמו למשל זכות בחירה, הן לא הצליחו להגיע להסכמה על האמצעים בהם יש לנקוט כדי לבצע רפורמה כזו וגם לא על סדר העדיפויות של הטיפול בדרישות השונות.

למרות המחלוקות, הקמפיין של הנשים בארגנטינה למען זכויותיהן צבר תאוצה במשך השנים ויצר שיח לאומי אודות רפורמה שוויונית בחינוך, זכויות הנשים העובדות, זכויות הנשים בכל הנוגע למעמד האישי, חקיקה להסדרת הזנות ועוד. שיח זה התקיים בחוגים שונים של החברה הארגנטינית למרות התעלמותו העקבית של השלטון מארגוני הנשים ומן הקמפיין. רק בשנת 1947, חוקק משטרו של חואן פרון חוקים שנגעו באופן ייחודי למעמד הנשים. לאחר החקיקה נוסדה מפלגת הנשים הפרוניסטית בהנהגתה של רעייתו אווה פרון שהייתה בעלת סמכויות נרחבות וכיהנה למעשה כסגניתו. משטרו של פרון בהנהגתה ובדחיפתה של רעיית הנשיא העצים את התנועה למען זכויות הנשים תוך פנייה ישירה למעמד העובד בכלל, ולנשדים בפרט. מפלגת הנשים הפרוניסטית המשיכה לפעול והשתתפה בדיוני הקונגרס הארגנטיני גם לאחר מותה של אווה פרון ועד להדחתו של פרון בשנת 1955 (Hedges, 2017, 104).

תהליך היסטורי-חברתי זה בו קמה והייתה תנועה פמיניסטית לחלק מן הממסד השלטוני משקף את תרומתה של אווה פרון לשינוי מעמד הנשים בארגנטינה. תוך מתן דוגמה אישית של אשה שגדלה בעוני ונאלצה לעבוד לפרנסתה מגיל 15 כשחקנית, לעזוב את הבית ולצאת לעצמאות כלכלית, משכה אווה פרון בזמן קצר מאד יחסית, את השלטון ואת התנועה הפמיניסטית כאחד להכרה בזכויות הנשים בארגנטינה ולשינוי מהותי במעמדן. לצד הישגיה אלה, אווה פרון היא גם דמות שנויה במחלוקת, שיש מי שמאשימים אותה באופורטוניזם ובדיכוי אכזרי של המוני העם (רהט, 2011, 115).

אווה פרון נולדה לתוך הוויית חיים קשה בכל קנה מידה בעיר לוס טולדוס (Los Toldos) בארגנטינה ובילדותה חלמה להיות שחקנית, חלום אותו הגשימה כאמור בהמשך. המשפחה סבלה מעוני רב ומסכסוכים בגלל משפחה נוספת, חוקית, שהייתה לאבי המשפחה שלא התחתן למעשה מעולם עם אמה של אווה. היא ואחיותיה היו בעצם בנות לא חוקיות. נסיבות אלה יצרו כמובן סבל רב והעלו אצל אווה מודעות לכך שזכויותיה של אמה ושל הנפגעו עקב ה-"סידור" הבלתי מוסדר. ענין זה התחדד ביתר שאת לאחר שאבי המשפחה נהרג בתאונת דרכים. יש עדויות לכך שמשפחתו של אביה

התנכלה לאווה הצעירה כבר בהלווייתו, מה שנוסף על הקושי הכלכלי שנוצר עם מותו של המפרנס. לאחר מות האב, עברה המשפחה לעיר השדה Junin, שם עבדו בנות הבית בעבודות שונות כדי להתפרנס (Hedges, 2017, 12).

בהיותה בת חמש-עשרה החליטה כאמור אווה לצאת לעיר הבירה בואנוס איירס ולהגשים את חלומה להיות שחקנית. היא התקבלה לעבודה בכמה להקות תיאטרון ובשנת 1937 קבלה תפקיד ראשון בסרט קולנוע וגם זכתה בחוזה עבודה ברדיו. בגיל עשרים, הקימה אווה עסק עצמאי בתחום התיאטרון, חברה שעסקה בהפקת תכניות רדיו, ובשנת 1943 זכתה להצלחה גדולה כאשר חתמה על חוזה לגילום נשים מפורסמות בסדרה של תכניות רדיו, בה היא גילמה דמויות כמו המלכה אליזבת השנייה וצארית רוסיה יקטרינה הגדולה (Hedges, 2017, 50). אין ספק שההיכרות עם הדמויות הללו תרמה לשאפתנותה הטבעית של האשה הצעירה שנאבקה כדי להתקדם. אכן, רק שנה לאחר מכן פגשה את חואן פרון ומהר מאד הפכה לבת זוגו הרשמית ולאחר מכן לגברת הראשונה של ארגנטינה, לאשת הנשיא. בהמשך נפרט ונסביר כיצד רכשה כוח והשפעה וכיצד הצליחה להפוך לחלק מצמרת השלטון ולדמות פופולרית בקנה מידה לאומי ועולמי.

איך זה קרה??

קורות שנותיה המעצבות של אווה כפי שהובאו לעיל הן יותר מעובדות גרידא. הן מציגות דמות שאפתנית, נועזת וכריזמטית שנחושה להצליח ולהגשים חלום למרות החסמים הכלכליים, החברתיים והמשפחתיים בהם נתקלה בשני העשורים הראשונים לחייה. חסמים מעין אלה היו מנת חלקה גם לאחר שפגשה את חואן פרון ונשאה לו. כאשר התחילה אווה, בשנת 1946 לקחת חלק פעיל בפוליטיקה בארגנטינה, "גברות ראשונות" היו אמורות להישאר ברקע הפעילות של בני זוגן, לעסוק בצדקה ובחינוך ולהשתתף בטקסים. לנשים לא הייתה כלל זכות הצבעה עד שנת 1951 ולמעט פעילות שוליים בתנועות קומוניסטיות, נשים באופן כללי לא הפגינו עניין בפוליטיקה (Navarro, 2012, 229). חסם נוסף עמו היתה אווה פרון צריכה להתמודד כאשר החלה לעסוק בפוליטיקה היה התנגדותם של המעמדות הגבוהים בארגנטינה שלא אהבו את פעילותו הסוציאליסטית של פרון ואת זו של רעייתו למען המעמד העובד והנשים. למעמדות הללו היתה התנגדות בסיסית לנשים עניים שאינם משכילים וכן היה להם נוח מאד שהמצב יישאר כפי שהיה לפני עידן פרון, עת מרבית העם הארגנטיני היה למעשה משועבד מבחינה כלכלית לקבוצת מיעוט בעלת אמצעים.

אווה פרון שברה את תקרת הזכוכית כאשר הפכה להיות שתי דמויות בו זמנית: אווה פרון הגברת הראשונה ו-"אויטה", נציגת המעמדות המדוכאים וחביבתם, מודל לחיקוי ולהזדהות מצידם. היא צברה כוח פוליטי שהפך אותה לדמות השנייה בחשיבותה ובעצמתה בארגנטינה,